

คู่มือประชาชน ว่าด้วยการใช้เสรีภาพ ในการชุมนุม

ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.2558

คู่มือประชาชน ว่าด้วยการใช้เสรีภาพ ในการชุมนุม

ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.2558

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ธันวาคม 2561

คู่มือประชาชนว่าด้วยการใช้เสรีภาพการชุมนุมตาม พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

เสรีภาพการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ (Freedom of Peaceful Assembly) เป็นเสรีภาพที่ได้รับการรับรองคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และถือเป็นเรื่องปกติในสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนจะออกมารวมตัวกันเพื่อส่งเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ได้รับรู้และตอบสนองต่อปัญหาความเดือดร้อน หรือเพื่อแสดงออกและรณรงค์ต่อสาธารณะในจุดยืนความคิดเห็นเรื่องหนึ่งเรื่องใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

แต่การรวมตัวกันเพื่อใช้เสรีภาพการชุมนุมในปัจจุบันมีเงื่อนไขขั้นตอนและกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดเพิ่มมากขึ้นนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ประชาชนที่ต้องการใช้เสรีภาพการชุมนุมทั้งผู้จัดและผู้เข้าร่วมชุมนุมจึงควรได้ศึกษาทำความเข้าใจทั้งข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะสามารถดำเนินไปได้โดยไม่มีอุปสรรคและเพื่อปกป้องรักษาสีเสรีภาพของตนเองไม่ให้ถูกละเมิดจากการตีความบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่รัฐ

สารบัญคู่มือ

องค์ประกอบของการชุมนุมสาธารณะ	6	ขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เลิกการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย	33
การชุมนุมหรือกิจกรรมที่ไม่อยู่ในบังคับ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ	9	กรณีตัวอย่างการใช้สิทธิทางศาล เพื่อคุ้มครองเสรีภาพการชุมนุม	40
เงื่อนไขข้อจำกัดเรื่องสถานที่ และลักษณะการชุมนุม	11	อุปสรรคการใช้เสรีภาพการชุมนุมของประชาชน	44
การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ	14		
ขั้นตอนการปฏิบัติของตำรวจ กรณีเห็นว่าการชุมนุมที่รับแจ้ง ขัดต่อเงื่อนไขเรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุม	22		
หน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ ผู้จัดการชุมนุม และผู้ชุมนุม	28		

นิยาม “การชุมนุมสาธารณะ”

ก่อนที่จะอธิบายถึงเงื่อนไขขั้นตอนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 คู่มือนี้จะทำความเข้าใจก่อนว่า การชุมนุมแบบใดบ้างที่เข้าข่ายเป็นการชุมนุมสาธารณะและอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้

• องค์ประกอบของการชุมนุมสาธารณะ

(ต้องเข้าองค์ประกอบทุกข้อจึงจะถือเป็นการชุมนุมสาธารณะที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย)

1. เป็นการชุมนุมของบุคคลหลายคน : มีลักษณะของการมารวมตัวกันของกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะ มีจำนวนกี่คน และไม่ว่าจะชุมนุมอยู่กับที่ หรือมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมด้วยหรือไม่ก็ตาม
2. เป็นการชุมนุมในที่สาธารณะ : “ที่สาธารณะ” หมายถึง
 - ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน หรือ

- ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่หน่วยงานของรัฐไม่ได้เป็นเจ้าของ แต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เช่น สถานที่ที่หน่วยงานราชการไปเช่าเป็นที่ทำการ

- ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง
- ทางสาธารณะ คือทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถระบบรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย (ถนนทางเดินเท้า แม่น้ำลำคลอง ทางรถไฟ)

ข้อสังเกตเรื่องที่สาธารณะ: กรณีเป็นที่เอกชน เช่น ในบริเวณบ้านและที่ดินส่วนบุคคล โรงแรม หอประชุม โรงงานอุตสาหกรรม และสวนไร่นา ของเอกชน ไม่ถือเป็นที่สาธารณะ **เว้นแต่** เป็นที่ของเอกชนที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ และประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เช่น สถานที่ที่หน่วยงานรัฐเช่าเอกชนใช้เป็นสำนักงานที่ทำการ

3. เป็นการชุมนุมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการแสดงออกต่อ ประชาชนทั่วไป เช่น มีการประกาศปราศรัย ชูป้ายแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์ สื่อสารให้ คนทั่วไปรับรู้รับทราบ
4. บุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ คือ มีการเชิญชวนให้บุคคลทั่วไปมาเข้าร่วมการ ชุมนุม หรือเปิดให้ผู้ที่ไม่ทราบข่าวการชุมนุม สามารถเข้าร่วมได้

การประชุมพูดคุยหรือทำกิจกรรมกันภายในกลุ่ม ไม่ใช่การชุมนุมสาธารณะ

• การชุมนุมหรือกิจกรรมที่ไม่อยู่ในบังคับ พ.ร.บ.การชุมนุม สาธารณะฯ

การชุมนุมหรือกิจกรรมที่มีการรวมตัวรวมกลุ่ม ในกรณีดังต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นตามมาตรา 3 ไม่อยู่ใน บังคับต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการชุมนุม สาธารณะ พ.ศ.2558

1. การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี
2. การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรม แห่งท้องถิ่น
3. การจัดแสดงมหรสพ กีฬา ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้า ปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น เช่น คอนเสิร์ต การฉายภาพยนตร์ ตลาดนัด
4. การชุมนุมภายในสถานศึกษา เช่น ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย (แม้ครบองค์ประกอบการชุมนุม สาธารณะ ก็ถือว่าได้รับการยกเว้น แต่อาจต้อง ได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษาเจ้าของ สถานที่ก่อน)
5. การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติแห่ง เช่น การรวมตัวกันเข้าร่วมแสดงออกในเวที รับฟังความคิดเห็นประกอบการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

6. การประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ
7. การชุมนุมหาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง (แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง)

ข้อสังเกต: การชุมนุมทางศาสนาความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหว รณรงค์ของภาคประชาชนก็เข้าข่ายยกเว้นนี้ด้วย เช่น ทอดผ้าป่า ทำบุญสืบชะตา บวชป่า ลงแขกทำนา เป็นต้น

เงื่อนไขข้อจำกัดเรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุม

เมื่อผู้ที่จะทำการชุมนุมได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าการชุมนุมของกลุ่มตนเข้าข่ายเป็นการชุมนุมสาธารณะ สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจต่อไปก็คือ สถานที่ใดบ้างที่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการใช้เป็นสถานที่ชุมนุมสาธารณะหรือเป็นลักษณะต้องห้าม

• สถานที่ที่ห้ามไม่ให้มีการชุมนุมสาธารณะโดยเด็ดขาด (มาตรา 7)

1. ภายในระยะรัศมี 150 เมตร จากเขตพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วัง หรือสถานที่ประทับ
2. ภายในพื้นที่ของรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และศาลทุกศาล (ตั้งแต่นอกแนวรั้วออกมาสามารถชุมนุมได้)
3. ภายในรัศมีไม่เกิน 50 เมตร รอบรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และศาล เฉพาะกรณีที่มีประกาศของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ที่ออกเป็นการเฉพาะในกรณีจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งการรักษาความปลอดภัยสาธารณะและ

เมื่อเจ้าหน้าที่กล่าวอ้างข้อห้ามตามข้อ 3) ผู้จัดการชุมนุมต้องขอดูหลักฐานประกาศและเหตุผลในการออกประกาศดังกล่าว หากเห็นว่าไม่ถูกต้องหรือไม่มีเหตุผลเพียงพอ มีสิทธิอุทธรณ์และยื่นฟ้องเพิกถอนประกาศดังกล่าวต่อศาลปกครองได้ โดยปรึกษานักกฎหมายก่อนดำเนินการ

• **สถานที่ที่ไม่ได้ห้ามจัดการชุมนุมแต่มีเงื่อนไขลักษณะการชุมนุม (มาตรา 8)**

สถานที่ดังต่อไปนี้ สามารถจัดการชุมนุมได้ แต่มีเงื่อนไขห้ามชุมนุมในลักษณะกีดขวางปิดทางเข้าออก หรือ **รบกวนการปฏิบัติงานหรือการใช้บริการสถานที่**

1. สถานที่ทำการหน่วยงานของรัฐ เช่น ที่ทำการกระทรวงหรือกรมต่างๆ ศูนย์ราชการ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการเทศบาล/อบต.
2. สนามบิน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ (รถทัวร์)
3. โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน (วัด โบสถ์ มัสยิด ฯลฯ)
4. สถานทูต สถานกงสุล ที่ทำการองค์การระหว่างประเทศ
5. สถานที่อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ข้อสังเกต:

- การชุมนุมที่จะถือว่ามีลักษณะรบกวนการปฏิบัติงานหรือการใช้บริการสถานที่ ต้องมีข้อเท็จจริงเพียงพอ และต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา 15 (1) และ 16 (1) คือต้องถึงขนาดเป็นการขัดขวางและก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นจนเกินสมควร หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเกินกว่าที่พึงคาดหมายได้ว่าอาจเกิดขึ้นจากการชุมนุมสาธารณะ
- พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ **ไม่มี**ข้อกำหนดห้ามการใช้อุปกรณ์สื่อสารสัญลักษณ์ใดๆ เช่น ธง ป้ายผ้า ป้ายไวเนล หุ่นจำลอง เสื้อธงรงค์ และไม่ได้ห้ามการใช้เครื่องขยายเสียง แต่ต้องมีค่าระดับเสียงสูงสุดไม่เกิน 115 เดซิเบลเอ (ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องกำหนดระดับเสียงฯ พ.ศ.2558)

การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะต่อหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะ ก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง

- กรณีประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะในท้องที่ของสถานีตำรวจต่าง ๆ เกินกว่าหนึ่งท้องที่ซึ่งมีเขตต่อเนื่องกัน สามารถแจ้งการชุมนุมสาธารณะต่อหัวหน้าสถานีตำรวจเพียงแห่งเดียวในท้องที่หนึ่งที่ได้ก็ได้ (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวิธีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ข้อ 2)
- การแจ้งการชุมนุมต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุรายละเอียดตามแบบหนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะ (ขอรับได้ที่สถานีตำรวจทุกแห่งหรือดาวน์โหลดได้ที่ <http://demonstration.police.go.th>) แล้วยื่นแจ้งต่อหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่จัดการชุมนุมโดยตรง หรือส่งทางโทรสาร (แฟกซ์) หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) แล้วโทรศัพท์แจ้งการส่งหนังสือเพื่อยืนยันการได้รับแจ้ง
- กรณีไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ทันก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะยื่นแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผัน

ต่อผู้บังคับการตำรวจผู้รับผิดชอบพื้นที่โดยตรงสำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อผู้บังคับการตำรวจนครบาลผู้รับผิดชอบพื้นที่ ในจังหวัดอื่นให้ยื่นแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันต่อผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด

คำแนะนำ:

- กรณีที่ผู้จัดการชุมนุมเดินทางไปยื่นแจ้งการชุมนุมที่สถานีตำรวจ ให้ทำสำเนาหนังสือแจ้งการชุมนุม 1 ฉบับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลงวันที่เวลารับแจ้ง และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในสำเนาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานยืนยัน และขอทราบชื่อตำรวจผู้รับผิดชอบพร้อมเบอร์โทรศัพท์เพื่อติดตามผลการรับแจ้ง
- กรณีไม่สะดวกเดินทางไปยื่นแจ้งที่สถานีตำรวจในท้องที่จัดการชุมนุม ให้ใช้วิธียื่นแจ้งการชุมนุมทางอีเมล โดยการตรวจสอบเขตพื้นที่รับผิดชอบและโทรสอบถามขอทราบอีเมลสำหรับแจ้งการชุมนุมจากสถานีตำรวจนั้น และกำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตอบกลับเพื่อยืนยันการได้รับอีเมลแจ้งการชุมนุม

- เมื่อหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะได้รับหนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะแล้ว ต้องตรวจสอบความถูกต้องแล้วส่งหนังสือสรุปสาระสำคัญการชุมนุมสาธารณะให้แก่ผู้แจ้งการชุมนุมฯ ทราบภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับแจ้ง และอาจมีคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดูแลการชุมนุมสาธารณะเพื่อให้ผู้แจ้งการชุมนุมสาธารณะปฏิบัติ หรือมีคำสั่งให้แก้ไขการชุมนุมภายในเวลาที่กำหนด
- การจัดการชุมนุมสาธารณะโดยไม่แจ้งการชุมนุมล่วงหน้าหรือไม่ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการแจ้งถือเป็นการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และเป็นเหตุให้ตำรวจสามารถประกาศและร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมได้

ข้อสังเกตและคำแนะนำ

- ควรแจ้งการชุมนุมล่วงหน้าอย่างน้อย 3-7 วัน เพื่อให้มีเวลาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานที่หรือรูปแบบการชุมนุม หรืออุทธรณ์โต้แย้งความเห็นของตำรวจผู้รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะ
- กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจมีคำสั่งหรือกำหนดเงื่อนไขใดๆ ให้ผู้ชุมนุมปฏิบัติ หากผู้ชุมนุมเห็นว่าคำสั่งหรือเงื่อนไขของตำรวจนั้นไม่ถูกต้องหรือเกินกว่าที่กฎหมายให้อำนาจ เช่น ห้ามชุมนุมในพื้นที่ที่กฎหมายไม่ได้ห้ามไว้ ห้ามถือป้ายแสดงข้อความ ห้ามใช้เครื่องขยายเสียง สามารถยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือระบुरายละเอียดเหตุผลการโต้แย้งพร้อมลงลายมือชื่อผู้แจ้งการชุมนุม ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ออกคำสั่งโดยเร็ว และตำรวจต้องแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ภายใน 24 ชั่วโมง
- กรณีที่ต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดการชุมนุมจากที่แจ้งไว้เดิม เช่น เพิ่มเรื่องการเดินทางชวนเคลื่อนย้าย หรือขยายระยะเวลาการชุมนุมจากกำหนดเดิม ให้ผู้จัดการชุมนุมทำหนังสือแจ้งต่อหัวหน้าสถานีตำรวจผู้รับผิดชอบเพิ่มเติม ก่อนการเคลื่อนย้ายหรือก่อนสิ้นสุดระยะเวลาเดิม

- การแจ้งการชุมนุม รวมถึงหนังสือขอผ่อนผันหรืออุทธรณ์คำสั่ง ต้องทำสำเนาเก็บไว้อย่างน้อย 1 ชุด พร้อมหลักฐานการลงรับหรือใบตอบรับไปรษณีย์
- หากตำรวจมีหนังสือแจ้งยืนยันไม่เปลี่ยนแปลงคำสั่งตามที่ยื่นอุทธรณ์ ผู้จัดการชุมนุมมีสิทธิฟ้องร้องต่อศาลเพื่อเพิกถอนคำสั่งเกี่ยวกับการชุมนุม โดยปรึกษานักกฎหมายทนายความเพิ่มเติม

ตัวอย่างการส่งอีเมลแจ้งการชุมนุม

หัวเรื่อง: แจ้งการชุมนุมสาธารณะ (กลุ่ม.....)

เรียน หัวหน้าสถานีตำรวจ.....

ด้วยประชาชนกลุ่ม..... จะจัดการชุมนุมสาธารณะในวันที่..... ณ บริเวณ..... จึงขอนำส่งหนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะมายังท่าน โดยมีรายละเอียดตามไฟล์แนบ เพื่อแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและช่วยอำนวยความสะดวกในการชุมนุมด้วย และหากท่านได้รับอีเมลพร้อมหนังสือแจ้งการชุมนุมแล้ว โปรดตอบกลับยืนยันทางอีเมลนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

นาย/นาง/นางสาว

ตัวแทนกลุ่ม.....

วันที่.....

เบอร์โทรติดต่อ:

อย่าลืม:

แนบไฟล์หนังสือแจ้งการชุมนุมที่กรอกรายละเอียดและลงลายมือชื่อผู้แจ้งแล้วและโทรแจ้งตำรวจให้ตรวจเช็คอีเมลหลังจากส่งไปแล้วว่าได้รับหรือไม่

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ทำที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน หัวหน้าสถานีตำรวจ/ผู้รับแจ้ง

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาวเลขประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□-□□-□

ชื่อหน่วยงานหรือองค์กร

ที่อยู่

หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email)

ขอแจ้งความประสงค์เพื่อจัดการชุมนุมสาธารณะ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการชุมนุม

.....

.....

.....

.....

๒. ลักษณะการชุมนุมสาธารณะ

กรณีไม่มีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายสถานที่ชุมนุม

จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมโดยประมาณ

ที่อยู่ของสถานที่ชุมนุม

ระยะเวลาการชุมนุม วัน เริ่มการชุมนุมตั้งแต่วันที่ ของวันที่ เดือน พ.ศ.

ถึงเวลา ของวันที่ เดือน พ.ศ.

กรณีมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายสถานที่ชุมนุม

จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมโดยประมาณ

วันและเวลารวมตัว จุดเริ่มต้นของการเคลื่อนขบวนชุมนุม

เริ่มขบวนในเวลา ของวันที่ เดือน พ.ศ.

รายละเอียดเส้นทาง (รวมจุดพัก)

.....

.....

.....

๓. รายละเอียดที่เป็นประโยชน์สำหรับการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

การใช้ยานพาหนะ ประเภท จำนวน

การใช้เครื่องขยายเสียง ขนาดกำลังไฟฟ้า.....วัตต์ จำนวน.....ตัว ลำโพงขนาด.....วัตต์ จำนวน.....ตัว

การใช้สิ่งอื่น ๆ

๔. รายชื่อผู้ประสานงาน

(๑) ชื่อ - นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□-□□-□

หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email)

(๒) ชื่อ - นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□-□□-□

หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email)

ข้าพเจ้ารับทราบรายละเอียดตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้ว และขอรับรองว่าข้อมูล

ข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(.....)

๕. รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนการปฏิบัติของตำรวจ

กรณีเห็นว่าการชุมนุมที่รับแจ้งขัดต่อเงื่อนไข

ตามมาตรา 7 และ 8 เรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุม

1. หัวหน้าสถานีตำรวจที่รับแจ้งการชุมนุม สามารถมีคำสั่งให้ผู้แจ้งการชุมนุมแก้ไขเรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุมภายในเวลาที่กำหนดได้ (ต้องสั่งให้แก้ไขก่อน ไม่สามารถห้ามชุมนุมได้ทันที)
2. ในกรณีที่ผู้แจ้งการชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว หัวหน้าสถานีตำรวจที่รับแจ้ง สามารถออกคำสั่งห้ามชุมนุมเป็นหนังสือไปยังผู้แจ้ง
3. หากผู้แจ้งการชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งให้แก้ไขหรือห้ามชุมนุมของตำรวจ สามารถยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อผู้บังคับการตำรวจนครบาล หรือผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด โดยสามารถยื่นผ่านหัวหน้าสถานีตำรวจที่ออกคำสั่งเพื่อส่งต่อผู้บังคับบัญชา
4. เมื่อมีการยื่นอุทธรณ์แล้ว ผู้บังคับบัญชาที่รับอุทธรณ์จะต้องวินิจฉัยและแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเวลา 24 ชั่วโมง คำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้นให้เป็นที่สุด (แต่ไม่ตัดสิทธิผู้แจ้งการชุมนุมที่จะยื่นฟ้องโต้แย้งคำวินิจฉัยต่อศาล)

5. ในระหว่างมีคำสั่งห้ามชุมนุม หรือระหว่างการอุทธรณ์และพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้งดการจัดชุมนุมสาธารณะ ฝ่าฝืนมีโทษปรับและจำคุก

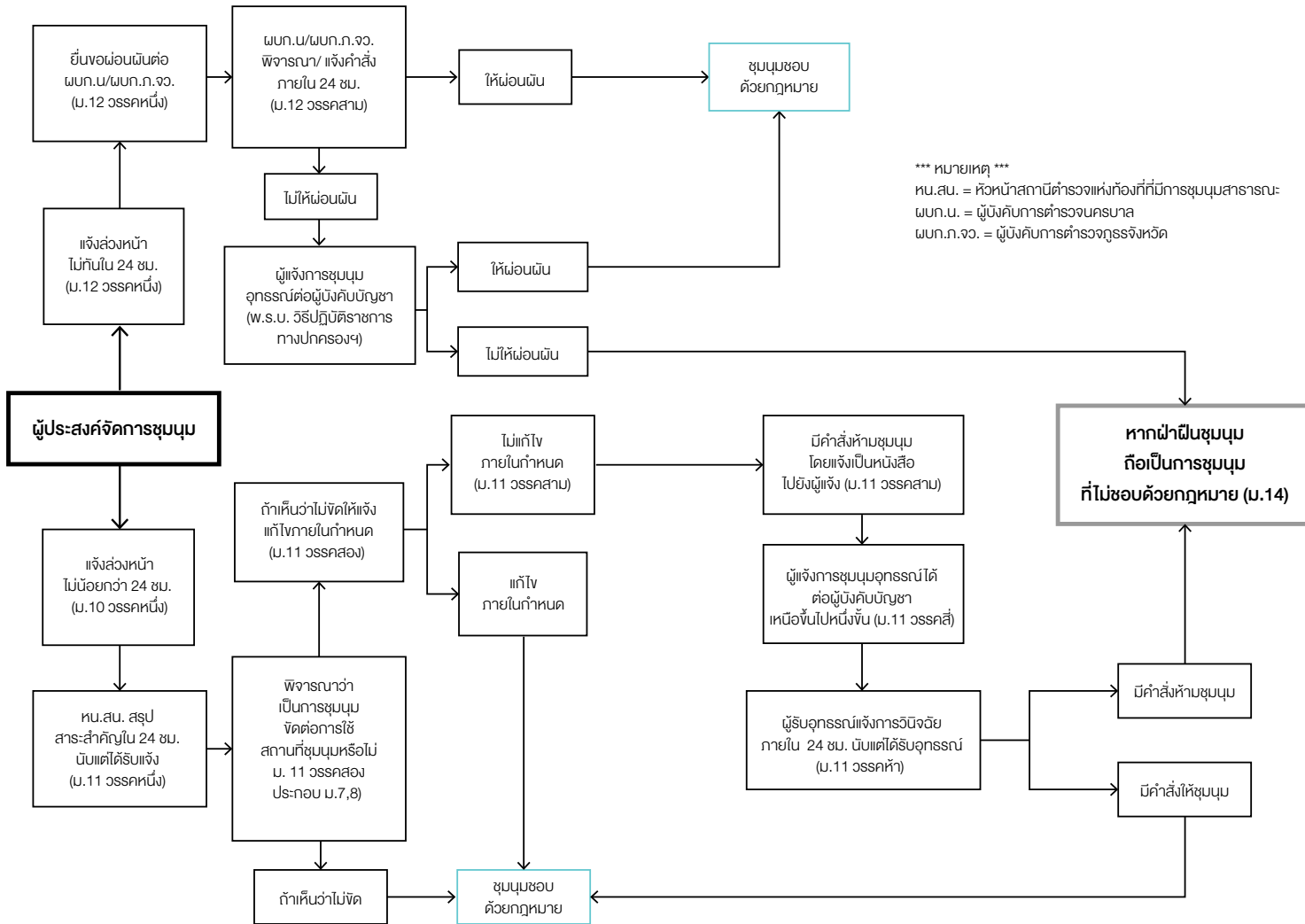
หากเป็นไปได้ควรยื่นแจ้งการชุมนุมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน เพื่อให้มีเวลาเพียงพอสำหรับการอุทธรณ์โต้แย้งหรือปรับเปลี่ยนแผนก่อนถึงวันชุมนุม

ข้อควรปฏิบัติเมื่อตำรวจมีคำสั่งเรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุม

- ตรวจสอบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจออกคำสั่งเกินกว่าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่
- ตรวจสอบว่าสถานที่จัดการชุมนุมสาธารณะเป็นสถานที่ที่ต้องห้ามชุมนุมตามกฎหมายหรือไม่
- กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจเพียงการสั่งให้ผู้ชุมนุมแก้ไข แต่ไม่ได้ให้อำนาจกำหนดเลือกสถานที่ชุมนุมให้แก่ผู้ชุมนุม หากมีการออกคำสั่งกำหนดให้ไปใช้สถานที่ใดโดยเฉพาะเจาะจง ย่อมถือเป็นการออกคำสั่งเกินกว่าที่กฎหมายให้อำนาจ
- กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสั่งห้ามชุมนุมในรัศมีไม่เกิน 50 เมตรรอบพื้นที่รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และศาล ต้องขอตรวจสอบดูว่าได้มีการออกประกาศของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นการเฉพาะหรือไม่ และเหตุผลในการออกประกาศชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แผนผังขั้นตอนการแจ้งและรับแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

หน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ

*เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ หมายถึง หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ ผู้บังคับการหรือผู้บัญชาการตำรวจ (กรณีชุมนุมต่อเนื่องหลายพื้นที่) หรือตำรวจที่ ผบ.ตร. แต่งตั้งเพิ่มเติม

- หน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการดูแลการชุมนุมสาธารณะ (มาตรา 19)

(1) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม

(2) รักษาความปลอดภัย อำนวยความสะดวกหรือบรรเทาเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ชุมนุม

(3) รักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุม

(4) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

(5) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งให้ผู้จัดการชุมนุม ผู้ชุมนุม หรือผู้อยู่ภายในสถานที่ชุมนุมต้องปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ (1) (2) (3) หรือ (4)

หมายเหตุ: เจ้าพนักงานฯ และตำรวจที่มีหน้าที่ดูแลการชุมนุมสาธารณะต้องผ่านการฝึกอบรมทักษะความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุม และต้องแต่งเครื่องแบบแสดงตนให้ชัดเจน

ข้อควรปฏิบัติเมื่อเจ้าพนักงานที่กำหนดเงื่อนไขหรือออกคำสั่งเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ

- ตรวจสอบว่าคำสั่งที่กำหนดเงื่อนไขนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การรักษาความปลอดภัย หรือบรรเทาเหตุเดือดร้อนรำคาญหรืออำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงหรือไม่ **หากไม่ใช่** แต่เป็นการกำหนดเงื่อนไขหรือออกคำสั่งเพื่อการอื่นนอกเหนือกฎหมาย เช่น กำหนดเงื่อนไขหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับเนื้อหา ถ้อยคำ หรือสื่อสัญลักษณ์ที่ใช้ในการชุมนุมสาธารณะ **ย่อมถือเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย**
- หากผู้ชุมนุมเห็นว่าเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรทำหนังสือโต้แย้งคำสั่งไปที่สถานีตำรวจที่ออกคำสั่งเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันสิทธิและความชอบธรรมในการใช้เสรีภาพการชุมนุมโดยชอบด้วยกฎหมาย

• หน้าทีงของผู้จัดการชุมนุม (มาตรา 15)

(1) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

(2) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตลอดจนดูแลและรับผิดชอบให้ผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา 16

(3) แจ้งให้ผู้ชุมนุมทราบถึงหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา 16 และเงื่อนไขหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ

(4) ให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตาม (1) และ (2)

(5) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา 16

(6) ไม่ปราศรัยหรือจัดกิจกรรมในการชุมนุมโดยใช้เครื่องขยายเสียงในระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น

(7) ไม่ใช่เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้าที่มีขนาดหรือระดับเสียงตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนด (เกิน 115 เดซิเบลเอ)

• หน้าทีงของผู้ชุมนุม (มาตรา 16)

(1) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นที่ชุมนุมหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร

(2) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง เว้นแต่เป็นการแต่งกายตามปกติประเพณี

(3) ไม่พาอาวุธ ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน หรือสิ่งนี้อาจนำมาใช้ได้อย่างอาวุธ เข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีสิ่งนั้นติดตัวหรือไม่

(4) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้ใช้การไม่ได้ตามปกติซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น

(5) ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ

(6) ไม่ใช่กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น

(7) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะ และการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น

(8) ไม่เดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานดูแลการ

ชุมนุมสาธารณะ

(9) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของเจ้าพนักงาน

ดูแลการชุมนุมสาธารณะ

หมายเหตุ:

- กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว หรือชุมนุมฝ่าฝืนเงื่อนไขมาตรา 7 และ 8 เรื่องสถานที่และลักษณะการชุมนุม หรือเดินขบวน เคลื่อนย้ายการชุมนุมโดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้า เจ้าพนักงานฯ มีอำนาจสั่งให้แก้ไขการชุมนุมภายใน ระยะเวลาที่กำหนด หากไม่แก้ไขตามคำสั่ง ถือว่ามีความผิด มีโทษทางอาญา และเจ้าพนักงานฯ มีอำนาจ ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมได้ แต่หากผู้จัดการชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานฯ ก็ สามารถยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งได้
- ถ้าผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหน้าที่ดังกล่าว และเป็นการทำให้ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบการ สื่อสารหรือโทรคมนาคม ระบบผลิตหรือส่งกระแสไฟฟ้า หรือประปา หรือระบบสาธารณูปโภคอื่นใดใช้การไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร ผู้จัดการชุมนุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกิน สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- กรณีที่เจ้าพนักงานฯ สามารถดำเนินการเพื่อให้เลิก การชุมนุมได้ ได้แก่
 - กรณีการชุมนุมสาธารณะโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ใช้การชุมนุมสาธารณะโดยสงบและ ปราศจากอาวุธ หรือเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ได้แจ้งการชุมนุมล่วงหน้าอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ก่อนเริ่มชุมนุม หรือไม่ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันระยะเวลาการแจ้งการชุมนุม
 - กรณีที่ไม่เลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาตามที่ได้ แจ้งไว้ และไม่ได้แจ้งขอขยายระยะเวลาการชุมนุม ภายในเวลา 24 ชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลา

เมื่อมีการชุมนุมที่เข้าเงื่อนไขตามกรณีข้างต้น เจ้าพนักงานฯ จะต้องประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม ภายในระยะเวลาที่กำหนดก่อน

- กรณีไม่แก้ไขการชุมนุมตามคำสั่งของเจ้าพนักงานฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับการชุมนุมที่ฝ่าฝืนข้อห้ามเรื่องสถานที่ห้ามชุมนุม การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุม การเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมโดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ
- หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศให้เลิกการชุมนุมหรือแก้ไขการชุมนุม เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะต้องร้องขอต่อศาลแพ่งหรือศาลจังหวัด เพื่อให้ศาลพิจารณาคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น

ข้อสังเกต: การชุมนุมสาธารณะโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ถึงเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ตำรวจไม่สามารถจับกุมได้ทันที แต่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ กำหนดก่อน โดยต้องรอให้มีคำสั่งศาลให้เลิกการชุมนุม และมีการประกาศให้ออกจากพื้นที่ควบคุมก่อน

ข้อพึงระวัง: ผู้ชุมนุมควรระมัดระวังการฝ่าฝืนกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายจราจร กฎหมายทางหลวง หรือกฎหมายอาญาข้อหาอื่น ๆ อันอาจเป็นเหตุความผิดซึ่งหน้าทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการจับกุมได้

- กรณีเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุม จะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - ศาลจะนัดไต่สวนเจ้าพนักงานฯ ผู้ร้อง และศาลจะต้องมีหมายนัดไต่สวนส่งถึงผู้จัดการชุมนุมซึ่งโดยทั่วไปคือผู้ที่แจ้งการชุมนุมสาธารณะด้วย เพื่อให้สามารถใช้สิทธิโต้แย้งในกระบวนการไต่สวน
 - หมายนัดไต่สวนดังกล่าวต้องทำเป็นเอกสาร และมีเจ้าหน้าที่ศาลเป็นผู้นำส่ง มิใช่เพียงการโทรศัพท์แจ้งกรณีไม่มีผู้รับหมาย เจ้าหน้าที่อาจใช้วิธีปิดประกาศหมายนัดไต่สวนไว้ในบริเวณสถานที่ชุมนุม ผู้จัดการชุมนุมจึงควรสังเกตหรือสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ชัดเจนเพื่อรักษาสิทธิของตน
 - เมื่อศาลมีหมายนัดไต่สวน หากผู้จัดการชุมนุมเห็นว่า การชุมนุมมิได้ขัดต่อกฎหมาย ควรเข้าไปร่วมในกระบวนการไต่สวน เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงและโต้แย้งคัดค้านคำร้องของเจ้าพนักงานฯ ที่ขอให้ศาลสั่งเลิกการชุมนุม
 - กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมสาธารณะ เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องนำคำสั่งศาลไปปิดประกาศ ณ ที่ชุมนุม และประกาศให้ผู้ชุมนุมทราบ

- หากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งศาลที่ให้เลิกการชุมนุมสาธารณะ ผู้ชุมนุมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลอุทธรณ์ ภายใน 1 เดือนนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งศาล

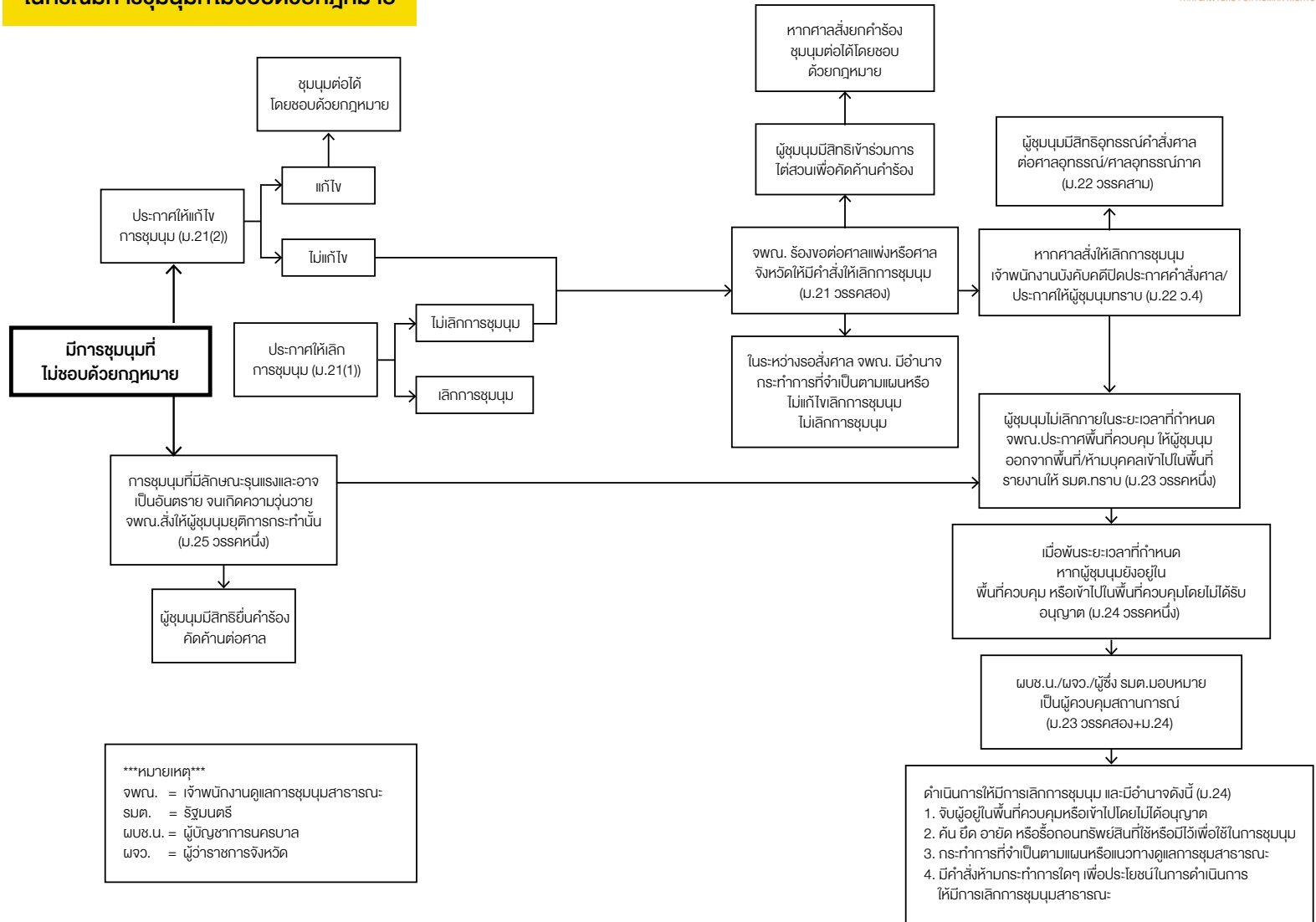
ข้อยกเว้น: ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ชุมนุมกระทำการใดๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจสั่งให้ยุติการกระทำนั้น และสามารถประกาศพื้นที่ควบคุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้ โดยไม่ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมก่อน (มาตรา 25)

คำแนะนำเพิ่มเติม:

- ในการปฏิบัติการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ทั้งตำรวจและฝ่ายอื่นๆ ผู้ชุมนุมควรเก็บรวบรวมหนังสือเอกสารคำสั่งที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ และทำการบันทึกวิดีโอและภาพเหตุการณ์ไว้ด้วยทุกครั้งเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินการทางกฎหมายหรือต่อสู้คดี
- หากผู้ชุมนุมถูกปิดกั้นหรือสลายการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ชุมนุมอาจฟ้องขอให้ศาลสั่งคุ้มครองการชุมนุมและให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรับผิดชอบค่าใช้จ่ายความเสียหายได้

ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ในกรณีมีการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หมายเหตุ
 จพท. = เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ-
 รมต. = รัฐมนตรี
 ผบช.น. = ผู้บัญชาการนครบาล
 ผจว. = ผู้ว่าราชการจังหวัด

กรณีตัวอย่างการใช้สิทธิทางศาล เพื่อคุ้มครองเสรีภาพการชุมนุม

1) เครื่อง่าย People Go Network ยื่นฟ้องศาลปกครอง
กรณีถูกตำรวจปิดกั้นขัดขวางการชุมนุม และขอให้ศาล
กำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวกิจกรรม We walk...
เดินมิตรภาพ (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2561)

คดีนี้ ศาลปกครองกลางมีคำสั่งกำหนดวิธีการ
ชั่วคราวก่อนการพิพากษา ห้ามมิให้เจ้าพนักงานดูแลการ
ชุมนุมสาธารณะและเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำการใด ๆ
ที่มีลักษณะเป็นการปิดกั้น ขัดขวางในการใช้เสรีภาพ
ในการชุมนุมของผู้ฟ้องคดีและผู้ร่วมชุมนุมภายใต้ขอบเขต
ของกฎหมาย และให้ใช้อำนาจหน้าที่ดูแลการชุมนุม
สาธารณะและรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชนโดยเคร่งครัด

และต่อมาศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยยืนตามคำสั่ง
ดังกล่าวโดยเห็นว่า เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะเป็น
สิทธิและเสรีภาพที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศที่มี
การปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้
ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งการชุมนุม
ต่อผู้กำกับการสถานีตำรวจนครหลวงแล้ว ซึ่งผู้กำกับ
การสถานีตำรวจนครหลวงไม่ได้มีคำสั่งให้แก้ไขหรือ
คำสั่งห้ามการชุมนุมแต่อย่างใด และจากพยานหลักฐาน

มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
ตำรวจมีการปิดกั้น ขัดขวาง และทำให้ผู้ฟ้องคดีและ
ผู้เข้าร่วมชุมนุมรู้สึกหวาดกลัว ซึ่งอาจมีการกระทำซ้ำหรือ
กระทำต่อไปในเหตุที่ถูกฟ้องร้องอันกระทบต่อสาระสำคัญของ
สิทธิเสรีภาพในการชุมนุม และการมีคำสั่งกำหนด
มาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวของ
ศาลไม่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคแก่การบริหารงานของ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่อย่างใด ศาลปกครองสูงสุดจึง
มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองกลาง

(คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ คร.33/2561 ลงวันที่
14 กุมภาพันธ์ 2561)

2) ศาลแพ่งยกคำร้องของตำรวจที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่-เทพา บริเวณถนนราชดำเนินนอก (กุมภาพันธ์ 2561)

คดีนี้ สืบเนื่องจากผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้งมีประกาศอ้างว่าการชุมนุมกีดขวางก่อกำเนิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่ใช้ทางเท้าและผู้ใช้รถใช้ถนนทำให้ได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมาย โดยสั่งให้ผู้ชุมนุมเคลื่อนย้ายที่ชุมนุมจากทางเดินเท้าเกาะกลางถนนหน้าตึกองค์การสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอกออกไปอยู่ที่บริเวณทางเท้าริมคลองผดุงกรุงเกษมฝั่งหน้าวัดโสมนัส แต่ผู้ชุมนุมยืนยันว่าไม่ได้ชุมนุมฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตำรวจจึงยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้มีคำสั่งให้เลิกการชุมนุม แต่ภายหลังศาลได้สวนตำรวจและผู้จัดการชุมนุมแล้วจึงมีคำสั่งว่า

“พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนผู้ร้องและผู้คัดค้านแล้ว เห็นว่า การชุมนุมของผู้ชุมนุมบริเวณทางเดินเท้า เกาะกลางถนนราชดำเนินนอกหน้าตึกองค์การสหประชาชาติ (UN) เป็นไปตามที่เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะจัดและกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมตามหนังสือเรื่องสรุปสาระสำคัญการชุมนุมสาธารณะและแผนที่ ประชาชนที่ใช้ทางเดินเท้าอาจไม่สะดวกบ้าง แต่ไม่ถึงกับทำให้ได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร ทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ชุมนุมขัดขวาง

หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะและการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น ประกอบกับผู้จัดการชุมนุมดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กรณีเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงให้ยกคำร้อง

(คำสั่งศาลแพ่ง ท้ายรายงานกระบวนการพิจารณาคดีหมายเลขแดงที่ ชส 2/2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561)

อุปสรรคการใช้เสรีภาพการชุมนุมของประชาชน ภายใต้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558

- นิยาม “การชุมนุมสาธารณะ” ตามกฎหมาย ถูกตีความได้อย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดความสับสนทั้งต่อผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชน ทำให้ไม่อาจทราบได้อย่างแน่ชัดว่ากิจกรรมใดของภาคประชาชนเข้าข่ายต้องแจ้งการชุมนุมและปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ หรือไม่ หรือในบางกรณีเป็นการชุมนุมขนาดเล็ก ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในการใช้พื้นที่สาธารณะ แต่ก็ต้องตกอยู่ในบังคับของ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ ไปด้วยอย่างไม่มีการข้อยกเว้น ซึ่งเป็นการสร้างภาระเกินสมควร
- การชุมนุมโดยไม่แจ้งการชุมนุมหรือแจ้งล่วงหน้าไม่ถึง 24 ชั่วโมงก่อนการชุมนุมถูกกำหนดให้มีโทษทางอาญาและกฎหมายให้ถือว่าเป็นการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการให้เลิกการชุมนุมได้ แม้ว่าโดยสภาพการชุมนุมนั้นจะเป็นไปโดยสงบปราศจากอาวุธ และไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบความเดือดร้อนต่อสาธารณะก็ตาม และแม้กฎหมายจะกำหนดเรื่องการขออนุญาตปิดพื้นที่สาธารณะไว้ แต่มีลักษณะเป็นระบบการขออนุญาตที่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ว่าจะอนุญาตหรือไม่ ซึ่งการชุมนุมในหลายกรณีอาจเกิดขึ้นแบบฉับพลันและมีเวลาเตรียมการล่วงหน้าไม่ถึง 24 ชั่วโมง

• กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ในการออกคำสั่งหรือกำหนดเงื่อนไขการชุมนุม เช่น การตีความเรื่องการชุมนุมรบกวนการปฏิบัติงานหรือการใช้บริการสถานที่สาธารณะ โดยมีแนวโน้มไปในทางที่เป็นอุปสรรคต่อการชุมนุม และสร้างภาระให้แก่ผู้ชุมนุมอย่างยิ่ง เพราะหากผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยก็ต้องยื่นอุทธรณ์ โดยในระหว่างอุทธรณ์ กฎหมายกำหนดให้ต้องยุติการชุมนุมไว้ก่อน ถ้าไม่ยุติก็จะส่งผลให้การชุมนุมนั้นกลายเป็นการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และทำให้ผู้ชุมนุมนั้นกลายเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา แม้จะเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญก็ตาม

• ในหลายกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้อำนาจก้าวล่วงไปถึงการสั่งกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ชุมนุม รายละเอียดเนื้อหา รูปแบบวิธีการ และสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบชุมนุม เช่น การห้ามใช้ป้ายผ้าสื่อสัญลักษณ์หรือห้ามใช้เครื่องขยายเสียง ซึ่งถือเป็นการกระทำเกินกว่าอำนาจตามกฎหมายและละเมิดต่อเสรีภาพการชุมนุมจากสภาพปัญหาอุปสรรคต่อการใช้เสรีภาพในการชุมนุมที่เกิดจากทั้งตัวบทกฎหมายและการตีความบังคับ

ใช้ของเจ้าหน้าที่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษา ทบทวนและปรับแก้ไขกฎหมาย พร้อมทั้งวางแนวทางการปฏิบัติให้มีความชัดเจนและไปเป็นในทางรับรองคุ้มครอง เสรีภาพการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศโดยเร่งด่วน

"...เสรีภาพในการชุมนุมเป็นเสรีภาพที่มีความสำคัญ เพราะมีที่มาจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้ในสังคมที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย เพราะการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายเป็นการถกเถียงกันด้วยสติปัญญา เพื่อนำมาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาหรือยุติข้อขัดแย้งของสังคมในระบอบเสรีประชาธิปไตย การชุมนุมเป็นกลไกในการเปิดโอกาสให้มีการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเปิดเผย แสดงออกซึ่งปัญหาและข้อเรียกร้องของประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม ทั้งยังช่วยให้รัฐมองเห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ชัดเจนขึ้นด้วย..."

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.711/2555 หน้า 44 กรณีตำรวจสลายการชุมนุม คัดค้านโครงการก่อสร้างไทย-มาเลเซีย ละเมิดเสรีภาพการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ)

องค์กรร่วมจัดทำคู่มือ

มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW)

โทรศัพท์: 02-5393534

Facebook: มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม – EnLAW

Email: enlawthai@gmail.com

Website: www.enlawfoundation.org

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR)

โทรศัพท์: 096-7893172-3

Facebook: ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน

Email: tlhr2014@gmail.com

Website: www.tlhr2014.com

สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (HRLA)

โทรศัพท์: 02-2753954

Facebook: Human Rights Lawyers Association

Email: hrla2008@gmail.com

Website: www.naksit.net

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

โทรศัพท์: 02-0027878

Facebook: iLaw

Email: ilaw@ilaw.or.th

Website: www.ilaw.or.th

